عکس: سعید گلی- شهرآرا

گزارشی از دورهمی عاشورایی عکاسان که ۲۰ سال به کارگاه آموزشی تبادل تجربیات عکاسان مشهد تبدیل شده است

ظهر عاشورا، خیابان شیرازی و قرار بی قرار عکاسان مشهد

رضا میرزاده

گزارش روز

از اوایل دهه ۸۰، شرکت در مراسم مقتل خوانی مرحوم آیت ا... محمد حسین سیبویه در حسینیه نجفی های مشهد، برایم به برنامه ای ثابت در صبح عاشورا تبدیل شده بود. پس از آن نیز مراسم خیمه سوزان برگزار می شد که حدفاصل سه راه کاشانی تا چهارراه خواجه ربیع جریان داشت. در فاصله میان این دو مراسم، وقتی از حسینیه نجفی ها در کوچه چهارباغ بیرون می آمدم و به حاشیه باغ نادری می رسیدم، چیزی بود که توجه مرا جلب می کرد: تعدادی افراد با دوربین عکاسی در دست که برخی از آن ها عکس هایی نیز همراه داشتند و به یکدیگر نشان می دادند.

در آن زمان هنوز آشنایی چندانی با عکاسی و عکاسان نداشتم. به جز سید علی سیدی و یکی دو نفر دیگر از عکاسان که بیشتر آن ها را در مراسم دیده بودم و فقط به چهره می شناختم، باقی افراد برایم غریبه بودند. آن روزها هنوز دوران فرمانروایی دوربین های آنالوگ بود و اگر هم چیزی به نام دوربین دیجیتال وجود داشت، تعدادشان بسیار اندک بود. کمی گذشت و به واسطه یک اتفاق، در یکی از دوره های آموزشی استاد حمیدرضا گیلانی فر در دفتر تبلیغات اسلامی شرکت کردم. از آن زمان بود که کم کم عکس و عکاسی برایم مفهوم دیگری پیدا کرد. دیگر آن جمع عکاسان کنار باغ نادری برایم گنگ و نامفهوم نبود. دورهمی هایی بود که در حقیقت به یک کارگاه آموزش عملی عکاسی تبدیل شده بود. برای بسیاری از علاقه مندان به عکاسی نیز به یک قرار سالانه بدل شده بود و البته محور آن کسی نبود جز استاد حمیدرضا گیلانی فر.

دورهمی عاشورایی عکاسان، قرار نانوشته ای بود که طی دو دهه برگزاری، جمع زیادی از عکاسان خبری و هنرجویان عکاسی را گرد هم می آورد. بر اساس این قرار، ظهر عاشورا و پس از اقامه نماز ظهر و عصر، عکاسان با دوربین در دست در حاشیه باغ نادری مشهد حضور می یافتند و ضمن گفت وگو درباره سوژه های روز عکاسی، نکات فنی و تجربیات خود را نیز با یکدیگر به اشتراک می گذاشتند.

این دورهمی به محوریت حمیدرضا گیلانی فر، مدرس پیشکسوت عکاسی، شکل گرفته بود؛ کسی که سال هاست به آموزش عکاسی مشغول است و بسیاری از هنرجویان کلاس های او، امروز به عنوان عکاسان خبری در رسانه های معتبر کشور فعالیت می کنند.

اگرچه این دورهمی در سال های اخیر به دلایلی برگزار نشده است، اما نمی توان از نقش مؤثر آن در گسترش هنر عکاسی آیینی، به ویژه در حوزه عاشورایی، چشم پوشی کرد.

بدون قرار قبلی شروع شد

حمیدرضا گیلانی فر، مدرس عکاسی و بنیان گذار دورهمی عاشورایی عکاسان مشهد، درباره شکل گیری این دورهمی می گوید: این دورهمی به صورت اتفاقی و در سال ۱۳۷۳ شکل گرفت. خیابان شیرازی مشهد در روز عاشورا همواره محل حضور هیئت های مذهبی و عزاداران بوده است. آن سال، پس از اقامه نماز ظهر و عصر عاشورا، در چهارراه شهدا و حاشیه باغ نادری حضور داشتم. در آن زمان، تنها تعداد معدودی از افراد با دوربین در چنین مراسمی حاضر می شدند و اگر هم می آمدند، معمولا برای رسانه یا مجموعه خاصی عکاسی می کردند. موبایل هم که در دسترس کسی نبود. آن روز به طور اتفاقی، گفت وگویی با چند تن از عکاسان خبری شکل گرفت. در خلال این گفت وگو، بحث هایی درباره تجربیات و مسائل فنی عکاسی مطرح شد. این تجربه برای من بسیار خوشایند بود و باعث شد در سال های بعد نیز آن را تکرار کنم. همچنین به هنرجویانم توصیه می کردم که از مراسم محرم و عاشورا عکاسی کنند. به تدریج، حاشیه باغ نادری در ظهر عاشورا به محلی برای گردهمایی عکاسان حرفه ای و هنرجویان عکاسی تبدیل شد. دورهمی ای که با چند نفر آغاز شده بود، به مرور به رویدادی با حضور بیش از ۳۰۰ نفر از عکاسان و هنرجویان بدل شد. همین موضوع نیز موجب شد تا جامعه توجه بیشتری به تأثیرات عکس عاشورایی نشان دهد. در واقع، خودِ حضور این تعداد عکاس در یک مکان، به سوژه ای قابل تأمل تبدیل شده بود. وی می افزاید: در ادامه، موضوع دیگری هم مطرح شد و آن، ضرورت اخذ مجوز از نیروی انتظامی برای عکاسی بود. من با آموزشگاه های متعددی همکاری داشتم و این آموزشگاه ها نیز هرکدام به صورت مستقل برای هنرجویان خود درخواست مجوز می کردند. کم کم این روند به گونه ای شد که این مجوزها به نام من صادر می شد و مأموران انتظامی نیز افراد را با همین عنوان می شناختند.

گیلانی فر بیان می کند: البته همین موضوع مجوزها و سخت گیری هایی که اعمال می شد، باعث شد شرایط به تدریج دشوار شود و در نهایت، از سال ۱۳۹۲ به بعد، آن دورهمی دیگر شکل نگرفت. البته شرایط جسمی و بیماری مادرم نیز در این زمینه بی تأثیر نبود و در آن روزها بیشتر سعی می کردم در کنار ایشان باشم.

کلاس آموزشی که در فضایی رفاقتی برگزار می شد

قدیر وقاری شورجه، عکاس پیشکسوت، نیز درباره این دورهمی می گوید: حدود سی سال است که در زمینه ثبت عکس های عاشورایی و محرمی فعالیت می کنم؛ از زمانی که دوربین های آنالوگ رایج بودند تا امروز که دوربین های دیجیتال و تلفن های همراه تصاویر را ثبت می کنند. در این میان، چند بار نیز در دورهمی های عکاسی چهارراه شهدا حضور یافتم. وی می افزاید: اینکه عکاسان جوان با شور و اشتیاق، پرسش های خود را مطرح می کردند، بسیار جالب و جذاب بود. افرادی هم که تجربه بیشتری در زمینه عکاسی داشتند، بدون هیچ چشم داشتی، تجربیات خود را در اختیار عکاسان جوان قرار می دادند. در حقیقت، این دورهمی به کلاس آموزشی تبدیل شده بود که در فضایی دوستانه برگزار می شد. نکته مثبت دیگر این بود که بسیاری از عکاسان پیشکسوت نیز در کنار جوان ترها حضور می یافتند و همین موضوع، شور و اشتیاق به عکاسی را دوچندان می کرد.

فرصتی برای گسترش عکس آیینی و عاشورایی

حمید سبحانی، عکاس و مدرس عکاسی درباره این قرار دورهمی بیان می کند: یکی از حسن های این دورهمی این بود که اگر عکاس یا هنرجوی عکاسی با نیروی انتظامی برای مجوز عکاسی دچار مشکل می شد، می توانست با آن مجوز، کار خود را بدون دردسر ادامه دهد.

ضمن آنکه تجربیات خود را با هم رد و بدل می کردند و حتی نشانی غذای نذری را که نزدیک آن محل توزیع می شد به هم می دادند.

وی می افزاید: در آن دوره که عکاسی دیجیتال تازه وارد شده بود و عکاسی کم کم داشت رونق بیشتری می گرفت، این اتفاق توانست تأثیر مثبتی در ترویج عکاسی و عکس عاشورایی داشته باشد.

حتی در همین مسیر گسترش عکاسی آیینی و عاشورایی، سوگواره های عکس و نمایشگاه های عکس عاشورایی هم شکل گرفت. سبحانی بیان می کند: افرادی که شاید علاقه چندانی هم نداشتند از موضوع های آیینی و مذهبی عکاسی کنند، به این بهانه گرد هم می آمدند و درباره سوژه ها با هم صحبت می کردند.

ضمن اینکه عکاسان در فضایی مملو از سوژه های آیین ها و مناسک قرار می گرفتند. از سوی دیگر، عکاس عاشورایی کم کم به یک چریک در عکاسی تبدیل می شد؛ سوژه هایی که با سرعت از مقابل چشم او می گذشت و باید دقت می کرد در کوتاه ترین زمان، عکس خود را ثبت کند. این تجربه، کم کم در حوزه های مختلف عکاسی هم به هنرجو کمک می کرد.

ادای دین عکاسان به محرم و سیدالشهدا(ع)

ایمان جنتی، عکاس خبری و مدرس عکاسی، درباره حضور خود در این دورهمی می گوید: من سال ۱۳۸۷ به صورت اتفاقی در کلاس استاد گیلانی فر شرکت کرده بودم. یعنی استادی که برای ما عکاسی تدریس می کرد، چند جلسه ای نتوانست در کلاس حاضر شود و استاد گیلانی فر به جای او آمد. اما در آن زمان کمتر درباره این دورهمی ها اطلاع داشتم و در جمع های عکاسان حضور جدی نداشتم. اصلا شغل دیگری غیر از عکاسی هم داشتم. اما سال ۱۳۹۰ آن شغل را کنار گذاشتم و دوباره به کلاس استاد گیلانی فر رفتم و کار عکاسی را به صورت کاملا جدی دنبال کردم. وی می افزاید: اولین بار از طریق بخش رویدادهای شبکه اجتماعی فیسبوک با این دورهمی آشنا شدم. آنچه در این دورهمی بیشتر برایم جذاب بود، رفاقتی بود که بین مجموعه عکاسان وجود داشت. ضمن اینکه این دورهمی به نوعی یک کارگاه عملی برای رفع اشکال هنرجویان عکاسی هم بود. همچنین باعث می شد عکاسان شاخه های مختلف، که شاید به ندرت سراغ عکس های عاشورایی می رفتند، به واسطه این دورهمی به عکس آیینی و عاشورایی نیز توجه کنند و بتوانند بخشی از دین خود را به موضوع محرم و عاشورا ادا کنند.

شور و شوق هنرجویان عکاسی برای ثبت عکس عاشورایی

صادق ذباح، عکاس خبری، درباره حضور در این دورهمی می گوید: معمولا در روز عاشورا، در نقاط مختلف شهر و معمولا حرم مطهر رضوی برای رسانه ها عکاسی می کردم. اما یک بار هم شرایطی پیش آمد که توانستم در آن دورهمی عکاسان حاضر شوم. به ویژه برای افرادی که بیشتر در حوزه عکاسی مستند و آیینی عکاسی می کردند، فضای بسیار جالب و متفاوتی بود. وی می افزاید: علاقه ای که شاگردان استاد گیلانی فر به او داشتند، باعث می شد با شور و شوق خاصی در این دورهمی حاضر شوند و سؤالات خود را بپرسند و درباره تجربیات خود صحبت کنند.

اخبار هنری مشهد

رویدادی برای ظهور استعدادها

گزارشی از اولین پیچینگ انجمن سینمای جوانان ایران در مشهد

رومینا مألوف

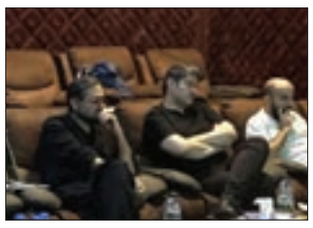

اولین نشست پیچینگ انجمن سینمای جوانان در مشهد برگزار شد؛ رویدادی که با هدف ارزیابی و حمایت از فیلم نامه های فیلم کوتاه خراسان رضوی شکل گرفت. رئیس انجمن سینمای جوان خراسان رضوی، در حاشیه برگزاری نشست پیچینگ در مشهد بیان کرد: این رویداد روز ۱۲تیرماه ۱۴۰۴ در پردیس سینمایی اطلس مشهد برگزار شد. در این مرحله، ۷۴ فیلم نامه از شهر های مختلف استان از جمله تربت حیدریه، سبزوار، نیشابور، گناباد و مشهد دریافت شده بود. سیدمحمد مداح حسینی در توضیح فرایند داوری ادامه داد: در این رویداد، داوران با دقت فیلم نامه ها را از منظر آمادگی برای تولید، نزدیکی به ساختار فیلم کوتاه، و هم راستایی با اولویت های انجمن بررسی کردند. در نهایت، آثار منتخب به تهران معرفی می شوند تا وارد فرایند تولید شوند.

حمزه ابراهیم زاده، داور رویداد پیچینگ، درباره معیار هایی که در ارزیابی آثار مدنظر قرار داشته است، افزود: کار هایی که بیشتر نظر من را جلب کردند، معمولا آثاری بودند که بر پایه تجربه زیسته خود فیلم ساز شکل گرفته بودند. یکی از معضلات حوزه فیلم نامه این است که فیلم سازان گاهی به سراغ ایده هایی می روند که از آن ها فاصله دارند، و همین موضوع باعث می شود نگاه آن ها به سوژه، دور باشد.

چارسوق هنر

«ملازمان حرم» با روایت جنگ ۱۲ روزه باز می گردد

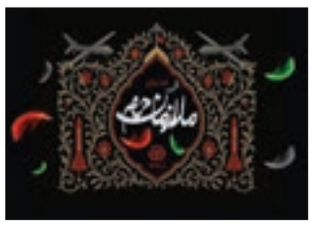

فصل ششم مجموعه مستند «ملازمان حرم» با موضوع شهدای جنگ ۱۲روزه ایران و رژیم صهیونیستی، به زودی از شبکه افق پخش خواهد شد. به گزارش خبرگزاری مهر، پس از استقبال گسترده از فصل پنجم، مجموعه مستند «ملازمان حرم» در فصل جدید خود به سراغ شهدای حمله اخیر رژیم صهیونیستی به کشور در جنگ ۱۲روزه رفته است؛ مستندی که این بار نبرد را از قاب روایت شهیدان بازگو می کند. فصل ششم که به کارگردانی محسن اردستانی تولید می شود، ادامه ای است بر مسیر پنج فصل گذشته این مجموعه که در آن ها به روایت زندگی، مجاهدت و شهادت مدافعان حرم پرداخته شده بود. گفتنی است که اجرای این فصل از مجموعه نیز بر عهده فضه سادات حسینی، مجری شناخته شده رسانه، خواهد بود.

اکران «آنجا همان ساعت» بعد از سال ها انتظار

فیلم سینمایی «آنجا همان ساعت» به کارگردانی سیروس الوند که چند سال پشت در اکران مانده بود به زودی روی پرده سینما ها می رود. این فیلم در جشنواره سی و هفتم در بخش خارج از مسابقه جشنواره فیلم فجر روی پرده رفت و بعد از آن دیگر فرصت اکران به دست نیاورد. در دوران کرونا قرار بود این فیلم بدون اکران سراسری وارد چرخه اکران آنلاین شود که این امر منتفی شد، اما بعد از آن این اثر فرصت اکران به دست نیاورد. «آنجا همان ساعت» بعد از سال ها قرار است سرانجام از چهارشنبه هجدهم تیر به سینما های سراسر کشور بیاید. ماهور الوند، پرویز پرستویی، شهرام حقیقت دوست، امیرحسین فتحی، شاهرخ فروتنیان و سعید پیردوست بازیگران اصلی این فیلم هستند.

بهرام افشاری با «مرد عینکی» در راه سینما

بهرام افشاری پس از موفقیت در دو فیلم پرفروش «فسیل» و «هفتاد سی» در سال های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳، امسال با فیلم «مرد عینکی» به سینما ها می آید. فیلم «فسیل» با نقش آفرینی افشاری در کنار هادی کاظمی و ایمان صفا، موفق شد با جذب بیش از ۷ میلیون و ۴۰۰ هزار نفر، پرمخاطب ترین فیلم در سال اول اکران شود. یک سال بعد، افشاری در اولین تجربه کارگردانی اش، فیلم «هفتاد سی» را با همراهی هوتن شکیبا روانه سینما ها کرد که با ۳۶۰ میلیارد تومان فروش و ۶ میلیون مخاطب، بار دیگر رکورد پرفروش ترین فیلم سال را شکست و در کنار «فسیل» و «هتل» در فهرست آثار پرمخاطب سینمای ایران قرار گرفت. اکنون «مرد عینکی» به عنوان یکی از گزینه های اکران تابستانی مطرح شده؛ فیلمی که هنوز اطلاعات زیادی از آن منتشر نشده و تنها تصویری از افشاری با چهره ای متفاوت دیده شده است. اگر «مرد عینکی» نیز مانند دو فیلم پیشین بدرخشد، این سومین باری خواهد بود که بهرام افشاری عنوان پرفروش ترین فیلم سال را برای یک اثر به همراه می آورد.

اکران «زعفرانیه ۱۴تیر» با بازی مهدی هاشمی

فیلم سینمایی «زعفرانیه ۱۴تیر» به کارگردانی سیدعلی هاشمی پس از حدود هفت سال از امروز، ۱۸تیرماه راهی اکران می شود. در فیلم «آنجا همان ساعت» داستان رعنا و امیر که زندگی عاشقانه خود را در محله ای قدیمی و در حاشیه شهر آغاز کرده اند، روایت می شود. مهدی هاشمی، هنگامه قاضیانی، نازنین بیاتی، علی قاسمی، لیندا کیانی و مسعود رایگان بازیگران فیلم هستند. علیرضا قربانی خواننده ترانه های «زعفرانیه ۱۴تیر» است.

بازگشت مهدی سلوکی به سینما با «پارام»

مهدی سلوکی که آخرین کار سینمایی او به ایفای نقش در «عرفان» علیرضا شاه حسینی (۱۳۹۷) برمی گردد، با «پارام» به کارگردانی علیرضا خرسند به سینما بازگشت. به گزارش خبرنگار سینمایی ایرنا، این فیلم روایت پدر کارگری است که به عنوان نگهبان در یک شرکت کار می کند و به دلیل هزینه های بالای زندگی و داشتن دختری جوان و پرادعا، مجبور می شود پس از بازگشت از کار در شرکت با موتور کار کند. پارام در واقع مظلومیت این پدر فداکار کم درآمد را به تصویر می کشد که ... .